

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 17. (77.) évf.

1. szám. 2007 január

Ára: 1 lej, előfizetőknek: 0,70 lej

Európai „reggel” – keresztény töretlenség

Történelmi pillanatot éltünk át az újév reggelén. Magunk mögött hagytuk nem csak az elmúlt évet, de közösségi és nemzeti létünk történelmének egy darabját is, amely tele volt tragédiával, világháborúk vérzivatarával, egy embertelen diktatúra megpróbáltatásaival, egyének, családok százezreinek kínszenvedésével. És amikor átléptünk az új esztendőbe, előttünk szélesre tárta kapuit Európa s mindaz a szellem, kultúra és érték, amit ez a kontinens jelképez és képvisel. Tagjaivá lettünk annak a közösségnek, amelyről tizennégy éve álmodtunk, amelyben reménykedtünk, bízva egy emberhez méltó egyéni és közösségi élet megvalósulásában.

Az Európai Unió a békéért és jóléért együttműködő európai demokratikus országok családja. Történelmi gyökerei a második világháborúig nyúlnak vissza. Az európai integráció gondolata abból a vágyból fakadt, hogy soha ne fordulhasson elő még egyszer hasonló vérontás és pusztítás.

Európa olyan kontinens, amely nagyon sok különféle hagyománynak és nyelvnek ad otthont, ugyanakkor azonban létezik egy, a demokrácián, a szabadságon és a társadalmi igazságosságon alapuló közös értékrend is. Az Európai Unió ezeket az értékeket védelmezi. Ápolja az együttműködést Európa népei között, elősegíti a sokféleség megőrzése mellett létrejövő egységet. A 21. században, amikor a világ az egymástól való kölcsönös függést egyre fokozódó jelenséggé éli meg, fontosabb, mint bármikor, hogy az európai népek az érdeklődés, a tolerancia és szolidaritás jegyében közösen munkálkodjanak.

Ezért választottam a Jelenések könyve prófétájának látomását, mint amely kifejezi elvárásainkat és reményeinket.

„És láttam új eget és új földet, mert az első ég és az első föld elmúlt... Hallottam, hogy egy hatalmas hang szól a trónus felől: íme, az Isten sátora az emberekkel van, és ő velük fog lakni, ők pedig népei lesznek, és maga az Isten lesz velük. És le-

töröl minden könnyet a szemükről, és halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak.” (Jel 21, 1.3–4).

A látomás új képe „új eget és új földet” mutat. A prófétáknál szólal meg a

folytatás a 4. oldalon
dr. Szabó Árpád

Mindennapi Miatyánk

Mt 6,9–13

Minden nap kizárólag a Miatyánkot kellene imádkozzuk, vagy a názareti Jézus által mintaként tanított ima szellemében lenne jó fohászolni? Mindennapjaid testi-lelki kenyérgondjában ugye nem ez a kérdések kérdése? Azt mondod, hogy először a Miatyánkot szeretnéd közelebről megismerni, utána majd nem lesz nehéz imádkozni? Legyen kívánságod szerint. Tudod, hogy minden teremtmények közül egyedül az ember tud Istennel személyes kapcsolatba kerülni. Istenképességünk velejárója az, hogy imádkozhatunk. Az imádkozó feltárja lelkét személyes Istene előtt.

Fogyasszuk együtt most a lélek tápláló kenyereként a mindennapi Miatyánkot.

„Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy.”

E megszólítás vallomás: Isten számunkra élő Személy. Ismeri életünket és célja van minden gyermekével. Hozzá fordulunk, és Ő megéretteti közelségét. Kívülről szemlélve mindössze kezünket kulcsoljuk össze, fejünket hajtjuk meg, de lelkünk mélyén Istennel találkozunk.

„Szenteltesd meg a Te neved.”

Isten „neves” szellemi valóság, nevének szentsége számunkra ajándék, akárcsak a hit. E drága ajándékkal ne éljünk vissza, ne használjuk könnyelműen, hanem tartuk becsben.

„Jöjjön el a Te országod.”

Isten országát nem egy jól körülhatárolható földi területként látjuk, hanem Isten uralmának megvalósulásaként. Szeretnénk földi életünkben Isten országa eljöveteleért munkálkodni. Isten megtisztelti gyermekeit, amikor a mi munkánkat igénybe veszi az Ő országa megvalósulásáért. Kiáradó szeretetének tudható be, hogy az Ő országa a mi érte végzett tetteinkben is jön, épül és megvalósul. Azt szeretnénk, hogy Isten országa áldásaiban az egész teremtett világ részesüljön. Hiszünk, hogy Isten országa eljövetele folyamatos, hogy ma közelebb vagyunk hozzá mint tegnap, és holnap közelebb leszünk hozzá mint ma.

„Legyen meg a Te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is.”

Isten akaratának teljesítése alapja az Ő országa építésének. Próbátétel, mert sokszor egyéni, gyarló, önző akaratunkat kell alárendelnünk az Ő akaratának. Mi sokszor megpróbálunk kibújni a felelősség

alól. Pedig Isten akaratának forrása nem zsarnokság, hanem szeretet (még a próbatételeken keresztül is) mennyben és földön, „odafent” és „idelent” egyaránt. Sokszori földhözragadtságunkban keserűen mondjuk: „legyen meg a Te akaratod”, akkor, amikor emberileg nem tudunk változtatni történéseken és fájjaljuk, hogy nem a mi akaratunk szerint alakulnak dolgok. Mégis mennyivel jobb lelki örömmel és békességgel mondani ki a kérést, azzal a hittel, hogy Isten akaratát jobb, mint a miénk.

„Mindennapi kenyereinket add meg nekünk ma.”

A mindennapi Miatyánkban ott van a mindennapi kenyereinkért való kérés. A Jézus tanította imádság felöleli a legnagyobb és a legkisebb dolgokat: Isten országa eljövetele érdekében kérését és a mindennapi kenyeret. Lelkiek és anyagiak fonódnak össze. Jézus rámutat arra, hogy Isten törődik mindennapi betevő falatunk ügyével is. A mindennapi kenyér összefügg Isten országával, földi dolgainkat csakis Istennel összekapcsolva láthatjuk helyesen. Istent komolyan venni azt is jelenti, hogy komolyan vesszük a mindennapi kenyeret. A kenyérgond, a testi éhezés nem Isten akarat. Oka az emberi kapzsiság. Ha összekapcsolnánk Istent a kenyérral, akkor

nem lenne egyik oldalon többlet, fölösleg, a másik oldalon pedig hiány, nélkülözés. E kérdésben benne van az, hogy hús-vér emberek vagyunk, ennünk kell ahhoz, hogy éljünk. A mindennapi kenyér nem hull „csak úgy” az ölünkbe, dolgoznunk kell annak megszerzéséért. Azt a kenyeret kérjük, amely életünk fenntartásához kell, annyit amennyire szükségünk van ma. Csak a friss kenyér a jó, lelki síkon úgyszintén. A kenyeret mindenki számára kérjük.

„És bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.”

Hitvallásunkban megvalljuk, hogy hiszünk a bűnbocsánatban. Káténkból úgy tanultuk, hogy van bűnbocsánat, hogy bűneink bocsánatát egyedül Istentől várhatjuk és hogy mi emberek Isten törvényei ellen azért vétkezünk, mert gyarlók vagyunk. Amikor vétkeink megbocsátását kérjük, akkor Isten szeretetéből kérjük azt. Jézus tanítása szerint e megbocsátást nekünk is gyakorolnunk kell. Ha ezt elmulasztjuk, akkor kizárjuk magunkat az imából. A mi részünkről történő megbocsátás hitünk próbatétele.

„És ne vigy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól”

Isten próbára teszi életünket, ami által formálni akar minket. Mi szeretnénk elkerülni azokat a helyzeteket, amikor is emberi gyarlóságunk miatt kísértésbe jutunk. Ehhez Istentől kérünk erőt.

Pálffy Tamás Szabolcs

Családoknál járva

„Taníts úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!”
(Zsolt 90,12)

Szeretetünk örök Kútforrása! Istenünk, édes Atyánk!

Pár évvel ezelőtt új évezred nyitotta meg előttünk kapuját, és mi akkor arra gondoltunk, hogy ezzel sok minden változni fog! Talán változnak az életkörülmények, talán másabb lesz az emberek egymás közötti kapcsolata, talán végre megérti Isten teremtett világa, hogy hasznosabb a lelki megújulás útjára lépni, mintsem rombolni. Bár reményeink ugyanazok annyi év távlatából is, tapasztalataink azt mutatják, hogy valóban szükségünk van a zsolttáros üzenetében foglaltakra. Különösen most, amikor újabb kapu nyílt meg milliók előtt.

Kérdéseink és kétségeink jogosak! Vajon Isten országa jelentkezik-e új távlatokban? Vajon a szeretet hódít-e meg egyre nagyobb területeket? Térben és időben mennyivel kerül közelebb Hozzád, ó Isten, ebben a megnyílni látszó új világban az ember?

Kétségeinket Te oszlasd el, szerető Atyánk!

Maradj a mi gondviselőnk, amint eddig voltál! Ne hagyj magunkra sem itthon, sem idegenben! Légy oltalmazója közelben és távolban élőknek egyaránt. Adj Boldog Új Esztendőt nekünk! Ámen

Benedek Jakab

335 éve halt meg Thordai János

Az Epiktétosz- és zsoldárfordító Thordai János 1597-ben született Tordán. Alaptanulmányait a kolozsvári unitárius kollégiumban végezte, majd Frankfurt a. d. Oder (Németország) neves egyetemén tanult tovább. Nagyobb körű ismertségre 1626-tól az epiktétoszi bölcselet „ismerd meg önmagad”-maximájának kifejtése nyomán tett szert. Kolozsvári tanári működésének ideje egybeesett a város polgárisodásának folyamatával, a városi polgárok gazdagodásával, művelődési igényével.

Thordainak ma két jelentősebb munkájáról tudunk: Epiktétosz- és zsoldárfordításairól. Mindkettő az 1627-es év számhoz köthető.

Epiktétosz azoknak a görög filozófusoknak a típuspéldája, akik nem első-sorban gondolataik eredetiségével, mint inkább eszméik széles elterjedtségével váltak ismertté. Epiktétosz maga nem volt író filozófus, hanem gyakorlati nevelő. Csupán egyetlen munkája maradt fenn, Arriánosoz összegyűjtött tanításai és beszélgetései. Epiktétosz a középkori

kereszténység előtt jószerevel ismeretlen volt. A keresztény kultúra csak a 16. században fedezte föl, és ekkor próbálta az antik bölcselet eszméit a maga hitrendszere és ideológiája szerint „hasznosítani”. Az Arriánosoz összeállításában megjelent *Kézikönyvecskét* egy latin nyelvű változat nyomán ismerték meg az európai nemzetek. 1534-ben jelent meg az első német, tíz évvel később az első francia kiadás, majd a század végén a holland és az angol kiadás is napvilágot látott. A munka első magyar fordítója 1825-ben Mokry Benjámin volt, de szövegrészletek már jelennek meg Bornemisza Péter és Rimay János munkáiban is. A teljes „kézikönyvecskét” azonban Thordai János szólaltatta meg magyarul.

Az irodalomtörténész Keserü Bálint Thordai Epiktétosz-fordító tevékenységét a polgárisodás útját járó Kolozsvárral hozta összefüggésbe. Kifejtette, hogy az anyagiakban egyre gyarapodó kolozsvári unitárius polgárság életében ekkor következett be a világnézeti „gerincbe törés”. A Dávid Ferenc radikális tanainak háttérbe

szorítására való törekvés idején ugyanis Thordai azért szólaltatta meg Epiktétoszt, hogy annak a „külső bilincs” okozta gyötrelmét a „belső szabadság” eszméjével helyettesítő nézetét a kor embere magára is alkalmazza. Keserü Bálint szerint a fordítás a 16. század eszményeinek folytatásaként tartható számon. Törvényszerűnek ítélte a kolozsvári antitrinitarizmusnak a polgári racionalizmushoz közeledő lépéseit, amelyhez segítségül szolgált az epiktétoszi filozófia is.

Thordai a kolozsvári iskola tanáraként fordította le az ótestamentumi idők talán legszebb vallásos szöveggyűjteményét, a Zsoldárok könyvét. Maguk a zsoldárok Dávid királynak tulajdonított vallásos versek, amelyek az Isten és az ember együvértartozásának gondolatát fejezik ki. Hangot adnak a reménységnek, hogy a hatalmas Isten törődik a gyöngének bizonyuló ember sorsával. A 17. század végén élt színműíró, az unitárius Felvinczi György szerint „a zsoldárokat magyar nyelven Thordainál szebben nem énekelte senki”.

A zsoldároknak a 17. század elején volt még egy, a megelőző századból átnyúló értelmezése. Ahhoz a küzdelemhez való erő-nyerést szolgáltatta ez a zsoldár-

folytatás a 4. oldalon

Az élet és a magány

Egy „pap bácsi” naplójából

Délután látogatni indultam a szomszéd településre egy rég nem látott, beteg hívemhez, akit legutóbb a kórházban kerestem fel a nőszövetség tagjaival.

Út közben azon gondolkodtam, milyen szomorú lehet számára az élete vége. Hiszen valamikor tanító néni volt, szép kertes házzal, autóval, férje pedig iskolaigazgató is volt egy kis faluban. Idős korokra albérletbe jutottak, mindenüket eladták, a gyerekük pedig akit „kitanítottak” és mérnökként él valahol Kolozsváron, már több mint tíz éve nem látogatta meg beteg, idős szüleit... És még azon is gondolkodtam, hogy az ágyhoz kötött, beteg tanító néninek sokszor az is elég, ha meglát. Nem is kell sokat beszélnem, mert szívesen beszél nekem ő, amikor találkozhatunk... De sokszor a lelkeim sajog bele, amint fiára panaszkodik, aki elhagyta, alkoholistá férjére, aki időnként megveri – és az egész elhibázott életére... Mit is lehetne mondani?! Vigasztalni még a múlt szépségeivel sem igen lehet...

A településre érvén beléptem a kapun, ahol albérletben lakik. Az ajtó azonban be volt zárva.

A házigazdája hátul a kertben kaszálja a burjánt.

– Isten áldja! – köszöntöttem.

– Szia! – jött a válasz. No jó, eddig még nem találkozott velem, máskor meg nem volt otthon, amikor látogatóban voltam a szegény tanító néninél.

- Hogy van a tanító néni? – folytattam a beszélgetést.
- Ezelőtt egy órával halt meg – jött a válasz, majd ő kérdezett: – miért keresed?
- Én vagyok a papja.
- Jaj, elnézést kérek, tiszteletes úr, nem tudtam, kicsoda maga...
- Semmi baj... – válaszoltam. – Tudják a hozzátartozók, hogy a tanító néni meghalt?
- Hát... Épp indultam, hogy értesítsem őket...
- Még egy pár szót váltottunk, aztán eljöttem, hátrahagyva a telefonszámom, ha esetleg még valaki keresne a temetés ügyében.

A temetésre eljött a fia és a távoli rokonságból is néhányan. Közben utánakérdeztem kissé a dolognak. Többeket meghallgatva úgy tűnik, a tények nem annyira egyszerűek s egyértelműek, mint ahogy az elején látszott.

A következő vasárnap megemlékeztünk az elhunyt tanító néniről. Amikor egy perc csöndes felállás közben rá gondoltunk, a gyülekezet tagjai között nem láttam a rokonságából senkit. Még a fiát sem.

A történet, meglehet, más konkrét esetekre is hasonlíthat. Kis falvak, beteg, elhagyott „tanító nénik” mindenütt vannak. A történetet nem azért osztottam meg az olvasókkal, hogy azt találgassák, vajon hol történhetett meg ez a szomorú esemény, s vajon ki volt a krónikás. Az egyetlen cél az volt, hogy felhívjam a figyelmet az idős, elhagyott betegekre, s hogy ezzel lelkes szeretetszolgálatra buzdítsam azokat, akiknek fülük van a hallásra és szívük a szeretetre.

egy „pap bácsi”

Európai „reggel”...

folytatás az 1. oldalról

reménység, hogy Isten teremtő akaratával új eget és új földet hoz létre, amelyből hiányzik mostani világunknak a mulandósággal, gyarlósággal és bűnnel összefüggő minden baja és nyomorúsága. Eszerint ebben az új teremtésben az ember tiszta örömben és boldogságban él, és csak Istennek szolgál. Az „új világban” Isten ott lakik majd népe között, nem csupán a templomok neki szentelt elzárt terében, hanem velük és náluk lesz, ők pedig teljesen, fenntartás nélkül „népei” lesznek. Az új életben a hangsúly nem népe elkötelezettségén van, hanem Isten szeretetének ajándékán, amely eltörli az emberi nyomorúság legjellemzőbb megnyilvánulásait, mint a halált és könnyhullatást, gyászt és jajkiáltást, valamint a hiábavaló munkából származó megkeserítő fáradtságot és a mulandóságnak alávetett emberi igyekezet sikereit is megsemmisítő tehetetlenséget.

Ezért az új év küszöbén Isten felé fordulunk, aki „hajlékunk volt nemzedékről nemzedékre” és kérjük Öt, hogy indítson el és vezessen az új ég és új föld útjain. Bátran és félelem nélkül nézünk a jövőbe, még ha az ismeretlen is számunkra, mert bízunk Isten ígéretében. Így tekintünk

most is bizakodással a jövő felé, mert tudjuk, hogy azt boldoggá tenni, magunknak boldogságot, jólétet teremteni, elsősorban rajtunk múlik, a mi közös feladatunk. A várt új világ előfeltétele az új ember. Így válik az új világ születése a hívó ember személyes ügyévé és életprogramjává. Mi vagyunk az új világ lehetősége, de akadályai is. Aki békésebb világ után vágyik, először maga béküljön meg haragosaival. Aki testvéribb világot akar, először maga legyen testvére felebarátjának. Aki szabad világ után törekszik, először maga szabaduljon fel a rossz rabszolgaságából. Aki pedig azt akarja, hogy szeressék, először maga ajánlja fel szeretetét másoknak.

Az ember önmagában kicsi és erőtlén. Nagy eszmékre és igazságra van szüksége, hogy azok szolgálatában kiteljesedhessen, és embersége mások számára is éltető erővé váljék. A tervezés az élethez tartozik. Számot kell vetnünk a lehetőségekkel, hogy mire készülünk fel. Ezért hisszük és valljuk, hogy azért vagyunk és élünk a világban, hogy a hit és cselekedetek segítségével bizonyosságot tegyünk Istenről, az ember lényegbeli jóságáról és Isten országa megvalósíthatóságáról.

Ennek érdekében az új évben is folytatnunk kell küzdelmünket a belső megújulásért, a minőségi élet megerősítéséért. Tovább kell mélyítenünk valláserkölcsie-

tünket, fokoznunk a templomlátogatást, tudatosítanunk kell az unitárius hit- és életfelfogást minél szélesebb körben. Nagyobb gondot kell fordítanunk gyermekeink valláserkölcsei nevelésére, a konfirmációra. Fejlesztőnk kell gyülekezeteink belterjes életét a bibliaórák és szeretetvendégségek által. Fokozzuk a családlátogatást híveink lelkipogondozása érdekében, hivatást építeni a család, a templom és egyház között.

Az új év küszöbén kegyelettel emlékezünk elhunyt testvéreinkre. Adjon a jó Isten csendes nyugalmat a hazatérteknek, gyógyítsa meg betegeinket, vigasztalja a szenvedőket, emelje fel az elesetteket, és segítse elő hazatérésüket a tőlünk elmenteknek.

Azért imádkozunk, hogy Isten adjon erőt és jó egészséget gyermekeinknek, ifjainknak, nőknak és férfiaknak és öregeknek. Áldása nyugodjék meg templomainkon és otthonainkon, falvainkon és városainkon, teremjenek bőséggel földjeink, s a szellem gazdagítsa és édesítse életünket ízes gyümölcseivel. Legyen béke a szívben, az emberek között és az egész világon.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok híveinknek, lelkésztársaimnak, az egyházközösségek, egyházkörök és az egyetemes egyház vezetőinek, és minden jóakarató embernek, Isten áldásában gazdag, boldog és békés új esztendő!

335 éve...

folytatás a 3. oldalról

interpretáció, amelyet a reformáció vívott a katolikus egyházzal, szűkebben: a defenzívára készített unitarizmus a trinitárius felekezetekkel. Ennek az időszaknak a központi vallási témája (még mindig) Jézus Isten vagy ember voltának kérdése. Az állásfoglalások e korban jószerével az elfogultság és türelmetlenség nyomait mutatták. Feledésbe merült a megelőző század közepén munkálkodott Sommer János prófétai jövőbe-látása, aki nemcsak a vallási türelem igényével lépett föl, hanem kifejezésre juttatta azt a meglátását is, hogy az egyházak előbb-utóbb együtt fognak működni Isten országának eljövételén. Thordai zoltárfordítása is ezt a célt kívánta elérhetőbbé tenni. Stoll Béla mondja: Thordai zoltárfordítása egyfelől az egyházi szükséglet kielégítését szolgálta, másfelől viszont az unitáriusoknak a szombatosoktól való elhatárolódását kívánta segíteni.

Keserü Bálint főlemlítette, hogy az elfeledett Thordai-féle zoltárok szépségét csak a 19. században ismerte fel Kriza János és Tholdy Ferenc. Thordai újabbkori fölfedezői közt találjuk Kanyaró Feren-

cet, aki a „pszaltériumot” Bogáti Fazekas Miklós zoltárfordítása fölé emelte. Zentai Mária a fordításban jelentkező sztoikus világszemléletre hívta fel a figyelmet. Szerinte Thordai fordításával változatosan mutatta be az ember bűnös voltát, bűntudatát és szenvedését. Ráirányította a figyelmet a rágalomtól és a hazugságtól való félelemre és Isten hatalmára, nagyságára a gyarló emberi létezéssel szemben.

Thordai zoltárfordításának népszerűségére jellemző volt, hogy azt sokan lemásolták, így az kézirat formában terjedt. Liturgikus használatban meglehetősen ritkán fordultak elő a zoltárok Thordai-fordításai. Pedig érdemes volna azokat minél több helyen és több alkalommal használni. Keserü Bálint felhívta rá a figyelmet, hogy ezekben felismerhető az antik kultúra alapos – és felhasználásában úttörő jelentőségű – ismerete. Ha ehhez hozzáteszük, hogy a zoltárfordítással Thordai nemcsak egyházának tett szolgálatot, hanem az európai reneszánsz költészet eszméjének megvalósítását is elősegítette, akkor csak csodálhatjuk, hogy Thordai e jeles magyarázatát három és fél századdal ezelőtt végezte.

forrás: panteon.unitarius-halo.net/panteon

Kórházlelkészi szolgálat

működik Székelyudvarhelyen,
Sepsiszentgyörgyön
és Kolozsvár 15 kórházában.

Hogy beteg hozzátartozóját
idejében elérjük,
kérjük tartózkodási helyét
(nevét, a kórházat
és a kórterem számát)
a következő telefonszámokon
bejelenteni:

Török Áron, Sepsiszentgyörgy,
0267-316201,
Katona Dénes, Székelyudvarhely,
0266-213100.
Ferenczi Enikő, Kolozsvár,
0740-063767.

**Mindenkire
vigyázni akarunk.**

Gyulai Ferencsel és családjával 1971-ben találkoztam először Kolozsváron, amikor édesapámmal együtt ünnepelték 25. érettségi találkozásukat. Ma az Unitárius Kollégium 1946-ban érettségizett 18 diákjából öten élnek, közülük ketten találkoztak újra: Gyulai Ferenc és édesapám, Nagy Zoltán.

Szeretni Erdélyt – odakintről

*Dr. Gyulai Ferenc orvossal
Ferenczi Mária Magdolna beszélgetett*

Kérem, beszéljen gyermek- és ifjúkoráról!

1928. január 16-án Budapesten születtem. Szüleim egy évvel később Szegedre költöztek. Édesapám a kolozsvári egyetemen volt tanársegéd, amikor a háború kitörésekor bevonult katonának, s ezt az állását fenntartották a Szegedre költöztetett egyetemen is, míg hat évi szibériai hadifogság után hazatérhetett. Őcsém 1929 tavaszán már Szegeden született. Az elemi iskola két első osztályát ott jártam. Mivel édesapámat 1936-ban kinevezték egyetemi tanárnak a debreceni egyetemre, odaköltöztünk s az elemi két utolsó osztályát, valamint a gimnázium első két osztályát ott végeztem. Debrecenben volt unitárius templom; egyetlen unitárius vallású tanulóként az osztályban, vallásórákra oda jártam „Derzsi bácsihoz”. 1940-ben a bécsi döntés Észak-Erdélyt visszacsatolta Magyarországhoz; édesapám kérte áthelyezését a kolozsvári egyetemre, ahol 34 évvel korábban tanulmányait kezdte. (Az ő testvérei és azok gyermekei – vagyis az unokatestvéreim – 1920 után is Erdélyben laktak.)

A gimnázium harmadik évét már az Unitárius Kollégiumban kezdtem. Itt szinte az egész osztály unitárius volt. Minden reggel szoltárénekléssel kezdtük a napot. Szép egyházi énekeink azután egész életemben megmaradtak bennem, énekelve vagy zongorázva visszaidézhettem az iskola és a templom hangulatát. Minden vasárnap részt vettünk az istentiszteleten; az ifjúság legkedvesebb papja akkoriban Simén Dániel volt. A konfirmációra alaposan fel voltunk készülve, a feleletetés a templomban történt. Vallásunk az emberséget, az egymás iránti szeretetet, a munka becsülését, a szabad gondolkodás lehetőségét és fontosságát oltotta belénk. Ez a szellem hatotta át az egész iskolát és határozta meg azután egész életünket. Az osztályunkban jó szellem uralkodott, stréberek nem voltak, segítgettük egymást. Tanáraink jellemes, komoly emberek voltak: Péterffy István teljesítményét csak később, érett fejjel tudtam igazán értékelni: páratlan energiával és kitartással tanított be komoly énekkari műveket – például az *Alleluját* Händel Messiásából. Tóth István, a neves festő volt a rajztanárunk, egy ideig osztályfőnökünk is. Szentmártoni Kálmán élő, tartalmas előadásai megszerettették a történelmet. Bodor András volt a latintanárunk, felkeltette érdeklődésemet a latin iránt, aminek azután nagy jelentősége lett életemben. Szerettük a magyar nyelv és irodalom tanárait: Vörös Istvánt, Gálffy Mózeset, majd nyolcadikban a fiatal Létay Lajost, aki Ady Endre költészetébe vezetett be.

És az osztálytársak?

Szabó Dezső volt az egyik legjobb tanuló, olyan, hogyha ránéztél, világosan láttad: „e fiúból pap lesz”. Űgy is volt, Nagyajtán szolgált. A nacionálkommunista állam az 1956-os magyar forradalom után tömegesen tartóztatta le a magyar értelmiség tagjait, különösen papokat; Dezső is hat évig volt börtönben, megjárta Szamosújvárt és a Duna-csatornát is. Székely Ferenc kitűnő pedagógus, a mai Báthori Líceum szeretett igazgatója lett, amíg koholt vádakkal el nem távolították onnan. A vargasi születésű Soós András az 1956-os forradalom leverése

után Nyugatra menekült, kitűnő kézügyessége folytán kiemelkedő színvonalú bőrdíszmű-üzemet hozott létre Angliában (pénztárcákat, női táskákat stb. gyártott krokodil- meg struccbőrből is), évtizedeken keresztül minden ősszel új kollekcióval állt elő, termékei keresett cikkek voltak Londonban, Párizsban, New Yorkban...

Hogy élte át a háborút az egykori osztály?

A háború a gimnázium utolsó előtti évét zavarta meg; két barátom is életét veszítette: Csúcsi Győző torockószentgyörgyi, tehetséges fiú, katonának jelentkezett 1944 nyarán és az ősz folyamán a szovjet csapatok elleni harcban hősi halált halt. Érettségi tablónkon ott van a fényképe, de jellemes személyiségét emlékeimben is őrzöm. Legjobb barátomat, Nagy Lórándot, akivel 1944 viharos nyarán együtt dolgoztunk Kispulyonban a gázfűrésznél, 1945 január végén egy légitámadás bombaszilánkjára ölte meg egy budapesti utcán. Nagy Zoltán is a háború miatt maradt ki egy évet, így érettségiztünk együtt.

Mit hozott az életébe a békeidő?

Érettségi után, 1946-ban a Bolyai Tudományegyetem Filológiai Karára iratkoztam be. A következő őszön azonban édesapámat meghívták a budapesti Műegyetem fizika-professzorának. Ott végeztem további egy évet a Bölcsészettudományi Karon, de a következő őszön átmentem az Orvosi Karra; Debrecenben jutottam be. Nehéz volt beleszokni ebbe a nekem egészen

Kétfős érettségi találkozó: Nagy Zoltán (balra) és dr. Gyulai Ferenc

új szakmába, de az első két-három év után már a helyzet ura lettem – ami magát a tanulást illeti. Az általános légkör viszont éppen ellenkező volt: a Rákosi-féle kommunista uralom legsötétebb időszakában. Amire itt, Svédországban orvos-kollégáim mint életük legszebb szakaszára emlékeznek, az nekünk állandó küzdelem volt (azért, hogy valami politikai okból ne dobjanak ki, vagy hogy az ÁVH karmai közé ne kerüljünk). Itt találkoztam első feleségemmel, az utánunk következő évfolyamhoz tartozó Tóth Ilonával. 1954-ben megszereztem az orvosi diplomát, s 1955-ben összeházasodtunk. Ebben az évben engedtek először Erdélybe utazni, s ezt a lehetőséget kihasználtam a következő nyáron is. Ekkor már a debreceni gyermekklinikán dolgoztam alorvosként.

Hogyan emlékezik vissza az 1956-os eseményekre?

1956. október 23-án este nagy tömeggel együtt kinn voltam Debrecen központjában, tüntettünk a kommunista uralom ellen. Az ÁVH emberei könnygáz-bombákkal szorították vissza a tömeget. A következő napok egy sem azelőtt, sem azután át nem élt, megismételhetetlen élet-élmény volt. Az utcán ismeretlen emberek úgy beszélgettek egymással, mintha édes testvérek vagy régi barátok lettek volna. Kérdeztük és mondtuk

folytatás a 6. oldalon

Szeretni Erdélyt...

folytatás az 5. oldalról

a híreket, ki mit hallott vagy látott. Fantasztikus volt hallani, hogy Budapesten ledöntötték a Sztálin-szobrot, a kommunizmus, a szovjet uralom jelképét! Mintha egy kő esett volna le az emberről – megdőlt a kommunista rendszer! A forradalom győzött, megalakult az új kormány. E napok emléke ma, az 50. évfordulón is úgy él bennem, mintha mindez csak tegnap történt volna. Hallgattuk a rádiót is. De már kb. három nappal később végtelen sorokban vonultak át a városon szovjet teherautók, tankok, keletről jövet nyugat felé. Ezek foglalták el az országot november 4-én. A régi urak – pontosabban elvtársak – visszajöttek és kegyetlen bosszúállást ígértek. November 28-án feleségemmel együtt átléptem az osztrák határt, és alig két héttel később svéd autóbuszon megérkeztünk Svédországba.

Sok svéd a rádióból követte az októberi magyarországi eseményeket, igazulva a forradalom sikeréért; ők nagyon kedvesen

fogadtak minket. A következő év elején Bo Vahlquist gyermekgyógyász professzor jóvoltából az uppsalai egyetem gyermekklinikáján járhattam, és a nyár elején már dolgozhattam is.

És hogyan alakult a családi élete?

Feleségemtől 1960-ban elváltam, a következő évben megesküdtem második feleségemmel, aztán az évek során három fiunk született. 1961-ben, miután letettem a vizsgát tizennégy klinikai tárgyból, svéd orvosi diplomát szereztem. Mint orvos abban az időben igen sokat kellett dolgozni, hetenként 60 órát vagy még többet. A stockholmi Karolinska Sjukhuset gyermekklinikáján dolgoztam 1965 és 1969 között. Innen mentem a Gävle megyei kórház gyermekosztályára, ahol általános gyermekgyógyászat, gyermekkardiológia, valamint a gyermekek részére működő tanácsadás, oltás, betegségrésztétel-főorvosaként dolgoztam. Innen mentem nyugdíjba 1993 januárjában, miután betöltöttem 65. évemet.

Fiaim közül kettő az informatika területén dolgozik, a harmadik informatika- és matematika-tanár. Nyolc unokám van.

Bencédi epizódok

Angyaljárás

„Jó hírt hozó”, „küldött” – ezt jelenti az angyal szó, s mi úgy éreztük, valóban angyalseregként érkezett gyülekezetünkbe a Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium kórusa és két kísérője, Lukács Éva magyar szakos tanárnő és Nemes Annamária zene-tanárnő, kórusvezető.

Meleg szívvel és meleg templommal fogadtuk az érkezőket, akik dalos örömhírt hoztak e sokszor néma, öreg „bölcso”, mégis új szívvel dobogó, nemrégiben önállósult Bencédi Unitárius Egyházközségbe.

„Dicsőség a magasságban Istennek, békesség a földön az embernek...” énekeltek egykor az angyalok Betlehem város legelőin a nyájukat őrző pásztoroknak – dicsőség Istennek, mert gyermek született! De a koncert estéjén nem csak a szívünkben hallottuk e dallamokat, valóban mellénk szegődtek az adventi úton, és hívtak megérkezni oda, ahova szívünk vágyik. Megérkezni a bölcsőhöz, ahonnan kiindult az élet, az életünk, és az élet a bölcsőből indult. Otthonaink, bölcsőhelyeink felé vezetnek e dallamok, régi dallamos gyermekeink, emlékeink felé, de vezettek az újabb békés ünnep, a megnyugvás felé is.

Az 1990-es évek elején újraindult Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium működésének része volt a kórus megszer-

vezése, beindítása. Jelen felállásban, lánykarként másfél éve működik a kórus Nemes Annamária zenetanárnő vezetésével. Fellépéseik sorában szerepel az Unitárius Kórustalálkozó, a Bárdos Lajos – Palló Imre Kórustalálkozó, ugyanakkor gyakran fellépnek iskolai és egyházi rendezvényeken. Az előadott művek sorában világi és egyházi munkák, népi feldolgozások szerepelnek.

Nemes Annamária tanárnővel, volt kolleganőmmel, barát-nőmmel mertünk álmodni, amikor felröppent a közös gondolat: ha mi meghívnanánk a kórust gyülekezetünkbe, ők szívesen eljárnának. De persze nem csak a jóakaraton múltott. Ezért hála illeti mindazokat, akik ennek az álomnak a megvalósulásában segédkeztek. A kórus fiatal tagjai nem „csak úgy” jöttek – szívük szeretetével, boldog örömmel érkeztek hozzánk, így váltak számunkra örömküldöttekké. És persze köszönettel tartozunk a tanárnőknek, akik e gyönyörű műsor fölött örködtek, és versek, dallamok erejével lelkünk épülésére hatottak.

Gyülekezetünk tagjai is nagy érdeklődéssel készültek a találkozásra, nagyon sokan eljöttek. Volt, kit „kézen fognia” a karácsonyi dallamoknak, volt kit vezetniük a boldog ünnep, a ígéretesebb jövő felé. A hívó szó azonban Bencéd határára is túljutott, és a szomszéd gyülekezetekben is meghallották. Meleglelkű nők segítettek a koncertet követő szeretetvendégség szervezésében és lebonyolításában.

Gyülekezetem és magam nevében azt kívánom a kórusnak, hogy minél többször énekeljenek, minél több fellépést éljenek meg, hogy vigyék az örömhírt – de ne csak színes városok pódiumaira és templomaiba, hanem falucskák szívébe is. Mert talán nekünk, a falvakban élőknek van igazán szükségünk az örömhírré, és nem csupán karácsony táján: gyermek született, örülj, örvendezz!

Karácsonyi készület, kántálás

Mint minden gyülekezetben, Bencédben is komoly előkészület előzte meg a karácsonyi ünneplést. Rendszeres találkozásokat szerveztünk, amelyek során gyermekeinkkel alaposan felkészültünk az ünnepi műsorra. Örültem, hisz amikor kiadtam a betlehemes játék szövegét, nem bizonyult elégnek a gyerekek számára, mellé még verset is kértek. Ki Máriává, ki pásztorrá, ki napkeleti királlyá, ki angyallá, mesélővé vált, így sietett „Betlehembe”. December 24-én este mi is hasonló vágyakozással indultunk templomunk felé. Meg akartunk érkezni, be akartunk lépni a betlehemi istálló ajtaján, megpillantani az újszülöttet. Úgy érzem, gyermekeink segítettek ebben igazán, közelebb vettek játékukkal Betlehemhez, a hit valóságához és a kisgyermek-

hez. Betlehemes játékunkat követően karácsonyi verseket és énekeket adtunk elő. Nagy öröm volt először hallani gyülekeztünk legkisebb, óvodás tagjait, akik félelem nélkül, lendületesen mondták el versüket. Ezt követően Mózes Emőkével és Szász Tündével karácsonyi dalokat adtunk elő furulyakisérettel, majd két karácsonyi éneket énekeltünk el a fiatalokkal.

Nálunk nem ért véget harmadnapján az ünnep, hisz december 28–29-én fiataljainkkal egy régi szokást léptettünk életbe (ismét) gyülekeztünkben. Elindultunk kántálni, házról házra vinni karácsony örömeit. Számunkra valóban öröm volt végigjárni a csendesedő, esti órákban a falut, kopogtatni, és szüntelenül énekelni, és láttuk, hogy sokaknak ugyanolyan öröm volt hallgatni a régi emlékeket idéző dallamokat. Január elsején Felsőbencéd kis utcáit jártuk végig, és kis késéssel, de örömhözó szándékkal énekeltük karácsony örömhírét.

Makkai-Ilkei Ildikó

Távoli hittestvérek szívéllyessége, nagykövetségi „szeszély”, „házi áldás” több ezer kilométerre otthonról, összetartozás-érzés az elválás dacára is – ezt kínálja az Olvasónak a homoródszentpéteri Máté Ildikó és Máté Ilonka beszámolója az Egyesült Államokban tett útjukról.

Meglepetések

A Homoródszentpéteri Unitárius Egyházközségnek van két élő testvérkapcsolata. Egyik testvérünk a Saint Paul-i Unity Church Unitarian (Minnesota, Egyesült Államok), a másik a Wouldcuple egyházközség (Bilthoven, Hollandia). Az elmúlt években az egyházközségek tagjai között egyre szorosabb barátságok alakultak ki. Már voltak – és lesznek is – olyan találkozók, amelyeken mindhárom „testvér” részt vett/vesz.

Ez év tavaszán két házaspár, Máté Zoltán és Ilonka, illetve Máté Levente és Ildikó (csak névrokonok) meghívást kapott Saint Paul-i barátainktól a november 19-én tartandó testvérkapcsolati vasárnapra.

Megkezdődtek a tervezetések. Örvendeztünk, mert ez lett volna mindkét pár első közös nagy vakációja és gyermekkori álmaink valóra válása.

Az útlevelek beszerzése után az első vízumkérelmünket interneten küldtük el. Október 2-ára hívtak Bukarestbe. Megindeült a hajsa egy kölcsönautóért, amellyel majd lemehetünk a fővárosba, a nagykövetségre. Bár a székelyek körében közismert, hogy „asszonyt, lovat s autót még kölcsön se adj”, mégis volt olyan jóindulatú ismerősünk, aki megszánt szorult helyzetünkben!

Egy fél éjszakát átutazva, karikás szemmel és remegő inakkal vártuk, hogy szólítsanak. Kezünkben barátaink meghívóleveleivel, bizonylatokkal fiatalokú gyermekeinkről, házainkról, földjeinkről, állatainkról, reménykedve léptük át a nagykövetség küszöbét. A hivatalnok pár kérdés után elutasította mindannyunk kérelmét. Azt mondta, nincs elég meggyőző bizonyítékunk arra, hogy hazajövünk.

Barátaink biztatására még egyszer nekirugaszkodtunk: megint elmentünk a bankba, töltögtettük az internetes oldalakat, telefonáltunk, sürgősségi meghallgatást kértünk, mert már igen szorított az idő. Kezdődött előről minden. Autó, gyermekek mellé pesztra, állatok mellé gazda...

Azt gondoltuk: vagy mind a négyen, vagy senki. Aztán meg azt: bárhogy legyen is, az esélyt nem lehet kihagyni, bármelyikünknek engedélyezik is az Államokra való belépést.

Ezek után olyasmi következett, amire igazán nem számítottunk: a két férfi marad itthon, s mi nők – mehetünk. Nem tudtunk tiszta szívvel örülni a híreknek. (Végső soron, ha belegondolunk, az is megtörténhetett volna, hogy elengedik az egyik asszonyt a másik férjével.)

Volt szűk két hét, hogy felkészüljünk a nagy útra. A férjek biztattak nagyon!

A Nagy Családi Búcsúzkodás után november 13-án Bukarestben búcsút vettünk a férjektől is, és beszálltunk a repülőbe – életünkben először.

Az óceán túlsópartján, megérkezésükkor tizennégyen (!) virágcsokrokkal és *Isten hozott!* feliratokkal, szemükben örömkönnyel fogadtak! Találkoztunk barátainkkal, akik szinte családtagokká váltak a hosszas táv-előkészítés során. Elvittek magukhoz, és olyan szeretettel vettek körül, hogy mi is úgy éreztük, mintha tényleg hazaértünk volna.

Barátaink már előre megszervezték minden napra a programot: kivel, mikor és hova fogunk ellátogatni. Voltak múzeumok, farmok, állatkert, botanikus kert, fotókiállítás, sajtógyárlátogatás, városnézés, séta a Mississippi partján, állófogadások, közös vacsorák, éneklések, kézimunkázások, megbeszélések... Kézről kézre adtak, autóból autóba szálltunk át.

A legszívszorogatóbb a november 19-i, „testvérkapcsolati” vasárnap volt. Amikor a templomba megérkeztünk, a több mint ötszáz ember névtábláján egy-egy aranybetűs *Isten hozott!* szalag lógott, és egy öttagú zenekar Bartókot és lassúcsárdást zenélt a ceremónia mellett. A záróének a mi Házi áldásunk volt. Nem lehet leírni, milyen érzés fogott el, amikor otthonainktól 10 000 km-re felcsendült a magyar nóta, csak a mi tiszteletünkre, és az a Házi áldás, amely a legtöbb családnál ki van függesztve a falra!

Egymás másságát, kultúráját megismerve és elfogadva arra jutottunk, hogy bármennyire is különbözünk egymástól, a hitünk egy!

Két hét után, az utolsó közös nagy vacsorán, ahol összegyűltünk régi és új barátokkal, búcsúztunk egymástól. Az elválás pillanatában eszünkbe jutott a mondás: „a búcsú akkor fáj a leginkább, amikor olyan közösségtől válunk el, ahol mindenki testvér, és ahová a legszebb álmok fűznek...”

Olyan volt számunkra a nagy utazás és a két hét, mint egy szép álom. De tudjuk, valóság volt! És az is valóság, hogyha a jó Isten megsegít, jövőre újra találkozunk amerikai barátainkkal itt, Homoródszentpéteren!

Máté Ildikó és Máté Ilonka

Régi művek új kötetben

Könyvbemutatót tartott az Erdélyi Unitárius Egyház Képvisező Tanácsa december 15-én az Unitárius Egyház Dávid Ferenc dísztermében. *Heltai Gáspár imádságos könyvét (1570–1571)* Gábor Csilla egyetemi tanár, Balázs Mihály *Felekezetiség és fikció (Tanulmányok a 16–17. századi irodalmunkról)* című kötetét pedig Kovács Sándor teológiai tanár ismertette.

Bevezetőként dr. Szabó Árpád unitárius püspök tartott beszédet, köszönetet mondva azoknak, akik segítségével létrejöhettek ezek a kiadványok, amelyek igényes kutatómunkákról tanúskodnak, és a múlt értékeit hozzák elérhető távolságba.

A rendezvény Gábor Csilla könyvismertetőjével folytatódott, aki Heltai újonnan kiadott *Imádságos könyvét* mutatta be. Előljáróban arról a sorozatról beszélt, amelynek az *Imádságos könyv* az ötödik darabja, majd a megszokottól eltérően a könyv közepétől visszafele kezdte az ismertetést. A mai helyesírás szerint megírt kötetben érdekességként jelennek meg az eredeti könyvből kifényképezett oldalak másolatai, amelyek összehasonlítási lehetőséget adnak az olvasónak. Lényegesen eltér a megszokott imakönyvektől, hiszen nem pusztán imádságokat tartalmaz, hanem olyan prédikációkat is, amelyek a templomi viselkedésre adnak példát – ezekből olvasott fel részleteket az ismertető.

Felépítését nézve egyszerű, a hét minden napjához és napszakához imákat társít. Ami mégis jellegzetesen megkülönbözteti a század más imakönyveitől az az, hogy az imák magukba foglalják a hitvallást is – zárta gondolatait Gábor Csilla.

Balázs Mihály *Felekezetiség és fikció* című munkáját Kovács Sándor méltatta. Mint mondta, úgy véli: a szerző egy „járatlan, vagy alig kitaposott ösvényen indult el”, de sikeresen végigvitte vállalását. A több tanulmányból álló kötet leginkább unitáriusokkal foglalkozik, de bemutat szembenálló unitárius és jezsui-

ta álláspontokat is. A méltató többek között Pázmány Péter öt leveléről beszélt, amelyeket finom irodalmiság jellemez. Az író, Balázs Mihály megköszönte az elismerő szavakat és kifejtette: ha azt akarjuk, hogy a fiatalok is megismerjék és elolvassák ezeket a régi szövegeket, akkor szükség van ilyen jellegű kiadványokra.

Végezetül a könyvvásárlásról esett szó, ennek kapcsán a püspök elmondta, hogy az eladott könyvek bevételeit egy újabb unitárius egyháztörténeti kötet megjelenetésére fordítják majd.

Dénes Emese
(Forrás: Szabadság)

Románia Parlamentje a 2006. év végén elfogadta az egyházak jogállásáról és a vallásszabadságról szóló 489/2006-os számú törvényt. Az új vallásügyi törvény fél évszázados várakozás után az 1948-as évben a kommunista államhatalom által kiadott előző törvényt váltja fel.

A törvény szövege a Hivatalos Közlöny 2007. január 8-i 11-es számában olvasható, vagy szabadon letölthető, román nyelven, a http://www.culte.ro/ClientSide/lege_libertate_rel.aspx honlapról.

Az újév az egyházi központi hivatal szervezetében új munkatársat köszöntött: az egyházunk társadalmi felelősségvállalásának kiépítését szakmailag előkészítő szociális koordinátort. Főbb feladatkörei között szerepel az egyház szociális szerepére vonatkozó stratégiai tervszerű előkészítése, a rövid távú és távlati stratégiai célok és feladatok kivitelezésének megtervezése, átfogó adattár létrehozása és folyamatos

karbantartása az unitárius egyházközségekben élő hátrányos helyzetűekről (magányos öregek, árvák, nagycsaládosok, betegek, munkanélküliek, szórványban élők, halmozottan hátrányos helyzetűek stb.), valamint egyházi szociális háló kiépítése a főhatóságok / központi hivatal, az egyházközségek, egyházkörök és egyháztársadalmi szervezetek közreműködésével, és mások.

A hagyományos újévi püspöki fogadás január 1-jén volt Kolozsváron a püspöki rezidencián. Itt egyházunk püspökének meghívására Kolozsvár unitáriusai, egyházi tisztségviselőink, lelkészeink, az egyházi központi hivatal munkatársai és más vendégek együtt köszöntötték az Újesztendőt. Dr. Szabó Árpád püspök, valamint dr. Máthé Dénes főgondnok beszédében a 2007. év kihívásait körvonalazta, mindenekelőtt az ország Európai Unióhoz való csatlakozásának társadalmi és gazdasági próbáit.

2006 decemberi lapszámunkban adtunk hírt a Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium „iskolabét” rendezvénysorozatáról, amelynek kiemelkedő eseménye volt a Műzsák és erények című képkiallítás. Ennek megnyitóbeszédét Sándor Zsigmond Ibolya muzeológus tartotta, méltatva az iskola múltját. A kiállításon találkozók a múlt a jelennel, azonos feladatokkal ruházva fel a mindenkori iskola tanárait és diákjait. Alább a kiállítás megnyitó beszédét ajánljuk Olvasóink szíves figyelmébe.

Musis et virtutibus

Egy kiállítás mindig valaminek az emlékeztetője, valamire felhívja a figyelmet, elgondolkodtat és gyönyörködtet. Most is hasonló dolognak vagyunk a részesei, amikor képeken láthatjuk a régi és új iskolát, a két világ találkozását.

A képeket nézegetve megérint a múlt, az eltelt évszázadok történelmi levegője, és szerencsések vagyunk, mert tudós-tanárok, iskolatörténet-írók tollából ismerhetjük a kiállított képek hátterét, a mögöttük húzódó nehéz, de felemelően szép történetet, amely történetet tanítani kellene. Azt a történetet, amely elmondja: elődeinknek mekkora utat kellett bejárniuk, amíg az a faluszéli, számártóvíst és bojtorjánt termő borjúlegelő virágokat kezdett teremni.

„Ósi schola”, „Keresztúri Paedagogium”, „Tanoda” – milyen fennkölt hangzottak a szavak, amelyekkel illették a keresztúri iskolát. Elődeink értékrendjét és gondolatvilágát kiválóan példázzák. Az 1793-ban épült első iskola a már meglévő elemi iskolához ragasztott, néhány, sárral tapasztott szoba volt. A vizes, lapályos helyen hamar megsüllyedt, mennyezete hasadozott, és máris újabb, erősebb kőépületről kellett gondoskodni.

Szabó Sámuel, az első igazgató, akit megkínálnak a keresztúri igazgatósággal, többéves külföldi tanulmányútról tér haza, és nagy tudása mellett hozza magával azt az 1791-ben Göttingában szerzett egyetemi diplomát, amelyet levéltárunk ma is őriz. És jönnek tanárok, kik mindannyian külföldön képesítik magukat azért, hogy a keresztúri diákoknak a legtöbbet és legjobbat nyújthassák, hogy még véletlenül se süllyedjenek a provincializmus kisszerűségébe, hogy tarthassák a lépést a nagy-névi iskolákkal, a tordai és kolozsvári gimnáziumokkal. Hogy bizonyítsák: itt is lehet eredményes munkát folytatni, melynek nyomán virágokká válnak a bojtorjánok. Áldozatvállalásuk példaértékű. A Tanítás szent hivatása mellett az iskola szüntelen építésén is kellett valamennyiüknek fáradozni, sőt az ehhez szükséges anyagi eszközöket is előteremteni. Milyen sokatmondó Szabó Sámuel finoman ironikus megjegyzése, amikor azt nyilatkozta: „ha a Generalis Consistoriumnak kedve lészen más professzorral boldogítani a keresztúri léendő gymnasiumot, nem leszek szerencséjének irigylője.”

Talán azért is, hogy súlyt adjanak a felelősségnek, majd 150 éven keresztül tartotta magát az a protestáns iskolákban hajdan dívott szokás is, hogy az ideérkezőt ünnepélyes beiktatással, püspöki áldással avatták a keresztúri gimnázium tanárává, aki tudományos igényű székfoglaló beszéddel nyerte el állását.

A székelykeresztúri unitárius gimnázium mai nemzedékének tudnia kell, kiknek a nyomdokain jár:

Az alapítványt tevő báró Orbán Balázsén, aki nagy művét éppen Székelykeresztúrral indítja, és elkészíti 1864-ben az első székelykeresztúri fényképet az unitáriusok keresztúri tanodájáról, és ajándékképpen egyet itt hagy az őt vendégül látó fiatalviléknél.

A már emlegetett első igazgató Szabó Sámuelén, aki számára Szeben, Segesvárra, a jobban fizető százszok földje is munkalehetőségként merül fel, de inkább itt marad. Száz évet élt, Gagyan halt meg, és ott is temették el. Töredékes, kézzel írott önéletrajzát őrizzük.

Unitárius rádióműsorok

Meditáció – az elmélkedés műsora

Kolozsvári Rádió, 909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövid-hullámon, szerdai napokon, 9.30-kor. Szerkeszti: Solymosi Zsolt. január 31.

Rádió-istentisztelet

Kolozsvári Rádió, alkalmasszerűen, vasárnapokon, 17.30-kor. Szerkeszti: Solymosi Zsolt. február 18.

Tavaszi virágcsokor

unitárius gyermekműsor havonta kétszer. Kolozsvári Rádió, szombaton reggel 9.15–9.30 között. Szerkesztik: Kovács Mária, Rácz Norbert. január 27., február 3., 17.

Unitárius félóra

a székelyudvarhelyi Prima Rádióban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a www.prima-radio.ro címen. Szerkesztik: Csáki Levente, Gál Zoltán és Szabó Előd. minden vasárnap reggel 8.30-kor.

Marosi Gergelyén, akinek érdeme a gimnázium épületének megnagyobbítása, akiről tudjuk, nagyhatású szónok, jó tollú közíró és fordító, haladó pedagógus és népedelő volt, kinek egész munkássága összeforrt Székelykeresztúrral, amelyről azt írta: „Keresztúron kívül nem tudnék élni, s ha más helyen kellene is laknom, de legalább egy pár hónapot minden évben itt töltenék.” Pedig közben a kecsgetetőbb Kolozsváron is tanárkodik és dolgozik Kriza Jánossal a *Vadrózsák* szerkesztésén. Viszszatér Keresztúrra, amikor mindenki más elkívánczik innen, és magát nem kímélő sok munkától aláasott egészséggel itt hal meg 42 éves korában, 1874-ben. 1868 és 1872 között vezetett építkezési számadásait ma is kézírásában olvashatjuk.

Sorolhatjuk azok nevét, akik kapcsolatba kerültek ezzel az iskolával, és rangját, hírnevét ezáltal is emelték. 1872-ben Arany János, mint akadémiai főtitkár értesíti a gimnáziumot, hogy az Akadémia kiadványait rendszeresen megküldik az iskola már gyarapodó és gazdag könyvtára számára. 1877-ben több mint 15 000, 1934-ben majdnem 30 000 darab könyv található a könyvtárban.

Berde Mózes, a jól ismert cipó-alapítvány mellett könyvtáralapot is ajándékoz, az abból vásárolt könyvek külön bélyegzővel ellátva kerülnek a könyvtár polcaira.

Kincseket rejt a könyvtár, ritkaságokat és az értékes levéltárt. Ajtáját 1916-ban Pap Mózes igazgató olyan elszánt és szembeszegülő arccal állja el, hogy az iskolában pusztító, rabló és randalírozó betolakodók meghátrálnak. Pap Mózes hősiességét később 1000 koronával jutalmazták.

1876-ban dr. Brassai Sámuel sajátkezű levélben tudatja az igazgatósággal vargyasi Daniel Gábor, Udvarhely vármegye főispánjának unitárius főgondnokká való kinevezését.

Érkezik levele Jakab Eleknek, a híres történettudósnak és országos levéltári igazgatónak, aki 2000 korona értékű könyvtárát

folytatás a 10. oldalon

Sándor Zsigmond Ibolya

Musis et virtutibus

folytatás a 9. oldalról

egynegyedrészt ajándékképpen felajánlja a gimnáziumnak. Az összefogás, áldozatvállalás ez alkalommal is meghozza az eredményt, az értékes, mintegy 1500 könyvet számláló gyűjteményt sikerül megszerezni az iskola javára. 1875-ben azt írja Kozma Ferenc tanárnak, az állami tanítóképző második igazgatójának, akadémiai pályadíjnyertes írónak, egykori keresztúri diáknak: „Keresztúri gimnáziumunk külső kiszépitésén repes szívem örömeiben. De a külső díszhez belső felépítés is kell, mert a szép test, csak szép lélekkel lesz Isten képévé.”

A hajdani keresztúri diák, Kriza János püspök az iskolának címzett valamennyi hivatalos értesítést aláírja.

Benedek Elek 1906-ban felkéri az iskola igazgatóságát, hogy a Székely Egyesület által felajánlott díjak elnyerésére javasolt székelykeresztúri tanulók neveit tudassa, de olvashatjuk az Erdélyi Helikon levelein Áprily Lajos, Kós Károly, Kuncz Aladár aláírásait, és a levelek arról szólnak, hogy a gimnáziumi tanulók bekapcsolódtak az Erdélyi Helikon által meghirdetett irodalmi pályázatokba, és azokon szép eredményeket értek el. 1944-ben Nyíró József katolikus pap és író – akkor épp országgyűlési képviselő – személyesen tudatja a jó hírt, hogy a főgimnázium megkapta a 120 000 pengő építési segílyt és berendezésre további 18 000-et.

És sorolhatjuk a tanárok neveit, akiknek a tanítás mellett tudományos munkásságuk is kiemelkedő. Sándor János, az iskola nagybetűs történetírója, Szentmártoni Kálmán, kinek kezdeményezésére emléktáblával jelölik meg a Gyárfás-kúriát, amelyben Petőfi Sándor utolsó estjét töltötte, kihallgatja a még élő Petőfi-szemanúkat, és a Pásztortűzben közli a lejegyzetteket. Szentmártoni Kálmán ezirányú munkássága a Petőfi-kuta-

tás mindmáig értékes és meg nem cáfolt része. Dr. Szolga Ferenc természetrajz- és földrajztanár 1903-ban sajátkezűleg ülteti azt a mára hatalmasra nőtt gesztenyefát, amelynek júniusi lombjai alól jövőre már a 31. nemzedék indul majd útra. Szentmártoni Kálmán és Nagy Lajos rajztanár a 20. század elején iskolamúzeumot hoznak létre, amely hamarosan kinövi az iskola kereteit, minek folytán dr. Molnár István – állíthatjuk: az utolsó keresztúri tudós – 1946-ban városi intézménnyé fejleszti a korábban didaktikai célokra egybehordott gyűjteményt.

És rövid földi életéből, 1928-30 között, két évet itt tölt Balázs Ferenc, aki Oxfordban és Amerikában tanult, majd bejárta Japánt, Kínát, Indiát, Palesztinát és hazatérve, régi erdélyi teológusnövendékek módjára, a peregrinusok kései utódaiként csodálatosan szép magyarsággal, hatalmas kultúrával megírta a „Bejárom a kerek világot” című útikönyvét, amely éppen keresztúri tartózkodása idején, 1929-ben jelent meg először. Balázs Ferenc fiatalon, 36 évesen, gazdag munkásságot hagyva maga után, halt meg.

Dacára minden nehézségnek, a fennmaradásért folytatott küzdelemben is maradtak ezen az Istentől nekik rendelt helyen, és szüntelenül dolgoztak azért, hogy itt iskola legyen, hogy ez az iskola a lehető legjobb legyen, és hogy megmaradjon.

Nehéz örökséget róttak a mára.

Az útról, amelyet ők jelöltek meg több mint két évszázaddal ezelőtt, nem szabad letérni.

„...fiúk, viháncoló csitkók a vad szelekben,
ha netán az úrig nem sikerül szállnunk,
s e rögös földre mégis visszatérnénk,
csak lábujjhegyen, halkan!
apáink hűlő, drága arcán járunk”.
(Farkas Árpád: *Apáink arcán*)

Lelkész-beiktatás Tordán

A Kiss László tragikus halálával megüresedett tordai lelkesi állásra 2006. november 26-án ünnepélyesen beiktatták Józsa István Lajos volt kökösi lelkeszt. A gyülekezetet és a meghívottakat Farkas Dénes a Kolozs-Tordai Egyházkör esperese köszöntötte majd Bálint Benczédi Ferenc egyházköri jegyző felolvasta a kinevező okiratot. Ezután Józsa István Lajos és dr. Szabó Árpád püspök szószéki szolgálatát hallgathattuk meg. A püspök áldását követően Farkas Dénes esperes az úrasztala mellett az új lelkesnek átadta a templom kulcsát, a Bibliát, a kelyhet és az egyházközség pecsétjét (*képünkön*). A lelkes és családja köszöntésének sorát Fodor Béla egyházközségi gondok nyitotta meg, a Kolozs-Tordai Egyházkör részéről Bálint Benczédi Ferenc beszélt, az Unitárius Nők Országos Szövetség nevében pedig dr. Szabó Árpádné elnök asszony kívánt kitartást, elkötelezettséget és sikeres éveket. A tordai Unitárius Nőszövetség részéről Székely Jolán elnöknő nyújtotta át az egyházközség ajándékát.

A köszöntéseket Benedek Sándor nyugalmazott esperes és dr. Rezi Elek egyházi főjegyző, a Protestáns Teológiai Intézet rektora folytatta. Ezt követően a testvérfelvezeték részéről Nagy Albert ótordai református lelképásztor és György Ferenc

katolikus plébános mondott köszöntőbeszédet. A felemelő templomi együttlélet egy szavalat, majd a magyar himnusz eléneklése zárta. Ezután a gyülekezet és a meghívottak egy közös estebéden vettek részt. (*Molnár B. Lehel*)

Molnár István emlékezete – halálának 10. évfordulóján (I.)

„Élmény volt vele dolgozni. Köszönöm a sorsnak, hogy összehozott velem, s olyan, a szakmában ismert tekintélyekkel ismerkedhettem meg általa, mint Kurt Horet, dr. Székely Zoltán és mások. Valahányszor találkoztam Kolozsváron a híres etnográfussal, Butură professzorral, mindig azt kérdezte: mit csinál Pista bácsi? Egész lényéből sugárzott a jóság, kellemes meleg hangja lenyűgöző volt. Az egyszerű emberekkel is éppúgy szót értett, akár tudós társaival. Személyes varázsának tulajdonítható, hogy ingyér is felajánlották neki a régiségeket, amelyeket aztán az általa alapított városi múzeumban rendszerezett. Ástunk együtt Nagymedéséren, Kísgalambfalván, mindig tanultam valami érdekeset tőle. Mindenki megsüvegelte a városban a jóságos öregurat.” – Így emlékezett dr. Molnár Istvánról, a tudósról, az emberről Székely Attila székelykeresztúri muzeológus. Magam a hetvenes évek elején történész-főiskolásként tapasztaltam hasonlót, amikor egy bukaresti muzeográfus érdeklődött felőle, és akkortájt tudtam meg, hogy a iași-i egyetemen is számon tartották Molnár István munkásságát.

A múzeumalapító tudós tanár elmúlt évszázadunkból közel kilenc évtizedet (1910–1997) élt meg, és a kisváros nagymúltú középiskoláiban – az unitárius gimnáziumban, az állami tanítóképzőben – előtte járó tudós, alkotó tanárok, Sándor János, Kozma Ferenc, Barabás Endre, dr. Szolga Ferenc, Szentmártoni Kálmán, Nagy Lajos nyomdokain járt. A Maros megyei Ravában kijárt öt elemi osztály után 1922. szeptember 4-én érkezett Székelykeresztúrra, emlékezete szerint „szekérre pakolt szalmazsákkal, a minden szükségessé tartalmazó diákládával”. Még nagyapja mellett szorongott a szekérülésen, amikor találkozott Nagy Lajos tanárral, aki rövidesen atyái és szakmai mentorává vált.

Hét év alatt elvégezte a főgimnáziumot, és párhuzamosan három év inaskodás nyomán asztalos szaktudást is szerzett, aminek később múzeumszervezőként nagy hasznát vette. Egy évig az Unitárius Teológián tanult, majd a nehezen megszerzhető „baccalaureatus” után, 1930-ban a kolozsvári egyetem földrajz-történelem szakára iratkozott, ahol harmadik szaknak a néprajzot is felvette. Egyetemi tanulmányai után tanárként tért vissza Alma Materéhez, s bevallása szerint „ez-

által a keresztúri gimnázium útnak indításom után megtartó iskolámmá vált.”

Az atyai tanártárrsal, Nagy Lajossal együtt tervezték egy iskolai múzeum létesítését, de ez még egy évtizedig – elsősorban a háború miatt – csak terv maradt.

1946: a Székelykeresztúri Múzeum alapítási éve. Az alapítást szentesítő dokumentumban – az Unitárius Egyházi Képviselő Tanács levelében – többek között ezt írták: „...Örömmel vesszük tudomásul, hogy Keresztúr vidéke néprajzi értékeinek elhelyezésére és szakszerű

megőrzésére a gimnázium kebelében egy szép néprajzi múzeumot létesítenek Molnár István tanár atyánkfia vezetésével, [...] engedélyezzük, hogy a néprajzi múzeum elhelyezésére a tornaterem karzata és a hozzá vezető folyosórész alakíttassék át. [...] Tudomásul vesszük azt is, hogy az átalakítási és berendezési költségek fedezésére Molnár István atyánkfia gyűjtést indít és tanulók segítségével a szükséges összeget előteremti.”

Ezek szerint Molnár tudta, hogy egyetlen út vezethet a múzeum létrehozásához, ugyanaz, amely egykor, 1793-ban elvezetett a gimnázium létrehozásához is: a népi adakozások és a gyűjtések. Ez pedig valóságos „forgatókönyvként” tűnik ki a tanár emlékiratából. „Előzetes híradás nyomán – gyalogosan – sorra vettük vi-

dékünk falvait, s este kötetlen belépti díjat szívesen adakozó közönség előtt népünk dalaiból, balladáiból, táncaiból összeállított műsor keretében ismertettük jövőtelünk kettős célját: a múzeumszervezés anyagi támogatását és a pusztulni kezdő népi alkotások megmentését önzó szorgalmunk megőrzéséért. A műsor után egy-két óras közös tánc aztán alkalmat adott a vendéglátó ifjak és diákjaink közti barátság elmélyítésére.

Vasárnap délelőtt egy diákunk által végzett istentisztelet és szerény ebéd után utcánként megszervezve elindultak a jól felkészített gyűjtőcsoportok, s késő délutánra a kijelölt helyre összegyűlt az ajándékként adott néprajzi »termés«. A vendéglátóktól aztán elbúcsúzva, a gyűjtött tárgyakat szívességből adott szekérre felpakolva, estefelére fáradtan, de a jól végzett munka örömeivel az Alma Materhez hazatért a lelkes kicsiny sereg. Így ment ez heteken, hónapokon át: gyűlt a múzeumi anyag, folyt az átalakítási munka.”

Szabó Gyula, a humoródalmási író a „kicsiny sereg” hajdani „katonája” is visszaemlékezett a múzeumalapító falujárásokra: „...a vidék szöszékein prédikáltunk, míg forradalmi hitünk el nem törölte a másik hitünket, jótékonysági előadásokon táncoltunk, szavaltunk, énekeltünk, adtuk elő magunkszánatóan a *Hét krajcárt*, hogy annál megatottabban nyíljának a bukszárok...”

A székelykeresztúri Orbán Balázs Főgimnázium keblén született iskolai néprajzi múzeum 1946 októberének közepén nyílt meg, de már hetekkel korábban a sajtó – a *Szabad Nép* – valóságos szenzációként reagált rá: „egy lelkes tanár vezetésével a diákság szervez egy egészen nagyszabású intézményt, a néprajzi és régiségkutató múzeumot [...] Székelykeresztúron, ahol a legtöbb erdélyi könyvet olvassák, ahol az 50 éve nem tapasztalt aszály idején a legnagyobb gond a néprajzi értékek megmentése.”

Miközben Molnár megalapította a Keresztúri Tájmuzeumot, betetőzte néprajzi tanulmányait, s 1948-ban a Kolozsvári Tudományegyetemen Gunda Béla professzor irányításával *Az Alsó-Nyikó mente nép/mezőgazdálkodásának fejlődése* című disszertációjával doktorált. Ez évől tanári tevékenységét az állami tanítóképzőben folytatta, egészen 1955-ig.

Fodor S. Sándor

„Karácsonyfa, karácsonyfa...”

Az idén is, akárcsak minden évben, a mi szép templomunkba is eljött az angyal. Gyerekeink versekkel, énekekkel, betlehemes játékokkal készültek erre az ünnepi alkalomra mint minden évben.

A készülődés és az ünnep is más, mint volt az előző években, mert a gyerekek által is nagyon szeretett és tisztelt Józsa Lajos pap bácsi és Emese pap néni már nem velünk várta az angyal érkezését, hanem a tordai gyerekekkel. Nagyon hiányoztak. Ezt az érzésünket igyekeztünk palástolni és az ünnephez méltóan előkészülni.

Minden jónak ígérkezett. A tavalyi betlehemes az iskolás gyerekekkel felújítottuk, a kicsik verset kaptak, énekeltünk és közben a díszletre, kellékekre is gondoltunk. Minden hiába, mégis úgy éreztük, hiányzik valami, valaki.

Ez az érzés bennünk volt szombaton is, amikor az utolsó próbát tartottuk a templomban. Már majdnem be is fejeztük, amikor gondnok úr telefonon szólt: maradjatok, mert megérkezett a légátus úr, jövünk a templomba. A hír hallatán lendületesebbre sikeredett a betlehemes játékunk utolsó jelenete. Mint egy végszóra, megérkezett a várva várt légátusunk. A gye-

rekek elcsendesedtek, várták, mi történik. A szokásos bemutatkozás után megkérdeztem a légátus urat, hogy tanítana-e egy hangulatos kis karácsonyi dalt, ami bevezetné a műsorunkat. Válaszként elővette a gitárját, és máris, a gyerekeket buzdítva pengetni kezdte hangszerét közben felcsendült a címben is szereplő *Karácsonyfa, karácsonyfa...* című dal. A gyerekek arcán megjelent a mosoly és a szemük csillogott, boldogan énekelni kezdtek. Számomra a várakozás és feszült napok után igazi örömet, talán egy csodával határost jelentett így látni a gyerekeket. Boldogan távoztunk a próbáról.

Nagyszombaton este rendezett sorokban ülve, mosolyogva várták gyerekeink a karácsonyi esti áhítatot, műsort és azt, hogy az újonnan tanult éneket énekelhessék.

A légátus jelenlétével és segítségével műsorunk szebbé, áhítatosabbá, egyszóval igazi karácsonyossá sikeredett. Kicsik és nagyok lelkében egyaránt boldogság, szeretet és öröm költözött.

Ezzel a rövid beszámolóval is szeretném megköszönni Biró Attila légátusnak ezt a szép ünnepet, ami számunkra, a kökői unitárius híveknek, gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt, megadatott az ő szolgálata által. Köszönjük ezt a szép ünnep-
lést és szolgáltatást.

Bokor Ágnes

Hihetetlen, de megtörtént

Még hozzá az UNOSZ házatáján.

Az országos választmány december 9-én kolozsvári székhelyén IV. évnegyedi rendes gyűlését tartotta, amelynek fő témája a 2007. évi munkaterv megbeszélése volt. A gyűlés pár percnyi késéssel meg is kezdődött, de rövid idő után váratlan esemény szakította félbe az elnöknő bevezetőjét.

Furcsa öltözetű idős néni jelelt meg az ajtóban, piros sapkával a fején, nagy zsákot cipelve a hátán. Hát ez ki lehet? – kaptuk fel a fejünket. Csak nem valami áruhás provokátor? Jó lesz óvatosnak lenni. Hiába, a legtöbben sokat megélt generáció tagjai vagyunk, a régi reflexek nem szunnyadnak. A magnó épp vételezett, így a technikának köszönhetően most szóról szóra hitelesen megismételhető az ott lejátszódott esemény. Íme:

– Jó napot, ez itt az UNOSZ, az unitárius nők szövetsége?

– Jó napot, néni, igen, ez itt az UNOSZ választmánya. De mit óhajt? Mi most gyűlést tartunk.

– Én éppen Önöket keresem. Mindjárt elmondom, mi járatban vagyok, de előbb leülök, ha megengedik, mert nagyon messziről jövök. Lappföldről.

A nevem Mikulásanyó, a Mikulásapó felesége vagyok. Bizonyára érdeklí Önöket, hogyan kerültem ide. Hát az úgy volt,

kérem szépen, hogy mi már egy hónapja elkezdtük – szokás szerint – sütni a mézespogácsát, készíteni a csomagokat mikulásra.

Munka közben felötlött bennem, miért van az, hogy én mindig otthon ülök, és dolgozom éjjel-nappal, hogy a csomagok idejében elkészüljenek, azután apó elviszi a gyermekeknek és felnőtteknek, akik már türelmetlenül várják, és amikor megkapják, apónak mondanak köszönetet érte. Miért csak férfi lehet a Mikulás? Hát kérem, én nézem a tévét, navigálok az interneten, és mindenütt ott vannak a nők, kiállnak az egyenjogúságukért, emancipálódnak, diszkrimináció-ellenes tanácsok alakulnak, meg miegymás. Épp itt az ideje, hogy mi is változtassunk – gondoltam. – Mondom is az uramnak: Apó, nem jól van ez így, hogy mindig csak te járod a világot a csomagokkal, én meg ülök itthon és sütöm a pogácsát. Meg kellene cserélni a szerepeket!

– Ne bomolj, Anyó – mondja az uram, ne nevetesd ki magad! Ki fogadna szívesen egy Mikulásanyót?

– De én bizony megpróbálom – mondtam én elszántan.

– Ugyan ne butáskodj, nem tudod milyen a világ? Férfiközpontú az már több mint kétezer éve.

– Ide figyelj, Apó – mondtam –, én böngésztem a honlapokat és találtam egy olyan intézményt, amely nagyon nyitottnak, szabadelvűnek és toleránsnak tartja magát. Unitárius Egyháznak nevezik. Gondoltam, először náluk próbálkozom.

Mire apó: ja, én is olvastam róla, de azt is hallottam, hogy ott sem mindenki nézi jó szemmel a nők előretörését az egyházban, úgyhogy vigyázz, Anyó, nehogy porul járj!

Mondom én:

– Tudod mit, Apó, van az unitáriusoknak egy nőszövetsége, sokan járnak oda, ott kellene először próbálkoznom. Ha elfogadnak, nyert ügyem van, ha nem, akkor megváltozik a véleményem a híresnagyi nyitottságukról.

– Jól van; ha te mindenképpen meg akarod próbálni, ám legyen, de figyelmeztetek, hogy vidd magaddal a mobilodat, aztán ha valami baj van, csöngess meg, hogy repüljek gyorsan utánad.

Hát kérem szépen, így jöttem én Lappföldről egyenesen Önökhöz. Elfogadják a Mikulásanyó látogatását, kedves unitárius asszonyok?

– Igen, igen, persze!

– Köszönöm szépen. Tudtam, hogy ha mi, nők összefogunk, akkor nagy dolgokat tudunk megvalósítani! Így hát feljegyezheti majd a történelemírás, hogy először a világ 2006 decemberében az unitárius nőket látogatta meg a Mikulásanyó.

De persze nem jöttem egészen üres kézzel, igaz, szerény ajándékot hoztam – mert, tetszenek tudni, megszigorították a csomagellenőrzést a repülőtéren, és mind elvették az üvegeimet, azt hitték robbanószer van bennük, pedig csak egy kis meggylikórt akartam hozni Önöknek. Az aranyalmákról azt hitték, kézigránatok, a csokoládébombonokról pedig azt, hogy miniágyúgolyók, a diót, mogyorót petárdáknak képelték, s mind elvették. Hát csak ennyi maradt. Hova jutott ez a világ!!!

Mielőtt azonban átadnám maradék ajándékaimat, felolvasom a nagykönyv bejegyzéseit, mert mindenkiről tudok ám valami jót mondani, vagy legalábbis jó tanácsot adni a jövőre.

A többi már csak a választmány tagjaira tartozik. Így volt, igaz volt. Aki nem hiszi, járjon utána.

egy megbízható szemtanú

Otthonos karácsony, új évszám

Hát igen, vége! Egyelőre vége a csillogó-villogó fényárnak, a zsvajgó bevásárlásnak, a hangos vagy csendes jókívánságoknak, és következnek a megszokott, bajokkal, nehézségekkel, néha örömmel, meglepetésekkel fűszerezett mindennapok.

Vajon a gyertyafényes, a betlehemi csillag jelképével feldíszített karácsonyfa, amelyet a család apraja-nagyja körülállt és elbűvölve énekelte az évszázados énekeket, fel tudott-e vértetni minket, be tudott-e férközni a szívünk mélyére, hogy legalább az elkövetkező 365 napra elegendő legyen.

Életünk legnagyobb, Istentől kapott ajándéka, a szeretet, amelyet másoknak át tudunk adni, s mégis mindig telítődik, soha ki nem apad, amint azt az apostoltól tanultuk: „a szeretet soha el nem fogy.” Karácsony ünnepén újra és újra telítődünk a szeretettel, mert a szent estén érezzük, hogy a karácsonyfa

mellett mind velünk vannak szeretteink, azok, akik már csak lélekben vannak közöttünk; ott állnak a más országba áttelepültek, akikkel valamikor együtt énekeltek az örömhírt, hogy „Kis Jézuska megszületett, örvendjünk”, és ott fogják kezünket gyermekeink és unokáink, akikkel közösen zengedezünk, hogy „Mennyből az angyal, eljött hozzátok”, és csillogó szemükből erőt nyerünk a folytatáshoz.

De karácsony megajándékoz a csendes idővel, amikor lehetőség kínálkozik a befelforduláshoz, elsősorban önmagunkkal, rendet teremthetünk zavaros, háborgó bensőnkben, s megpróbáljuk másként látni környezetünket, ellentmondásos világunkat, s békében élni embertársainkkal.

Hiszem, hogy ez a mostani karácsony annyi szeretettel ajándékozott meg, hogy mindenkinek jutni fog belőle, és ezáltal remélhetjük, hogy családunknak, egyházunknak – de minden embernek külön-külön is – nagyon szép, boldog és békés új esztendő ajándékoz a mi egy igaz Istenünk, szerető Atyánk.

Szabó Magdolna

Nem érzed magad „kakukktojásnak”?

Nemrég kedves barátnőmmel futottam össze. Arca csillogott az örömtől, a boldogság megszépítette, még a kora sem látszott rajta, pedig ismerem nagy fiait.

Finoman az egészségéről szerettem volna érdeklődni, hisz tudtam, nagy beteg volt. A kérdést azonban megelőzte egy örömhírral:

– Tanulok – mondta mosolyogva.

Először azt gondoltam, viccnek szánja. De azután folytatta, kicsit bővítve egyszavas bejelentését:

– Igen, Nagyváradon tanulok újságírói szakon, levelezés útján.

Hogy további részleteket is meséljen még erről, ha akar, meghívtam egy kávéra. Tudtam, két embernek, akik rég nem találkoztak, egy kis asztalon gőzölgő kávé mellett jobban kitarul a lelke, a közlékenység csapjai megnyílnak, és esetleg csodálatos társalgás alakulhat ki.

A barátnőm nem is váratott sokáig; elmesélte váradi tanulmányi útját, az első komoly negyedév benyomásait. Közben ősi, nagy igazságok és velük kapcsolatosan néhány közhely is eszembe jutott. Az évek lassan-lassan mindenki felett elszállnak, senki sem tudja megállítani az időt.

Hirtelen azt kérdeztem:

– És mondd, nem érzed magad kakukktojásnak?

– Egyáltalán nem – válaszolta határozottan, és hátát még egyenesebben tartotta. – Igaz, korban igen változatosak vagyunk, többnyire fiatalok vagy még annál is fiatalabbak, de jól érzem magam közöttük. Különleges érzés volt az első nap: hosszasan ülni, jegyzetelni és figyelni. Bevallom, a hét végére kissé elfáradtam a koncentrációtól, de hazafele már a sebtében összeszedett szakkönyveket tanulmányoztam.

Hagytam, hogy a megnyílt szívből tovább buzogjon a mesélhetnék. Jó érzés

folytatás a 14. oldalon

Adorjáni Gyöngyvér

Nem érzed magad...

folytatás a 13. oldalról

volt hallgatni és figyelni egy ötven éves nő lelkesedését, közelről szemügyre venni tanulási vágyát.

Visszapillantott a két évvel ezelőtti betegségére:

– A kórházban sokat írtam – mondta, miközben a könnyeivel küszködött, – ír-

tam egyre, és cikkeimet hazaküldtem. S boldog voltam, hisz megjelentek és olvasták. Úgy éreztem, az írás meghozza a gyümölcsöt, nem estem depresszióba, amikor az orvosok megállapították súlyos betegségemet.

Tavaly ősszel Nagyváradon kitarult az újságírói szak kapuja. Valami varázst, vonzást éreztem, jelentkeztem hát én is a felvételizők között... Az ember élete vé-

gíg tanul... Meg a jó pap... Tovább ismered a közmondást – tette hozzá végül.

Csodáltam elszántságát. Élete célját, értelmét látta a tanulásban, az írásban.

Sok sikert kívántam neki az üres kávéscsészék fölött, és örültem, hogy a „kakukktójásért” nem sértődött meg.

Arra viszont megkért, hogy kiléte maradjon köztünk.

ifjúsági oldal

Egylettalálkozó Sepsiszentgyörgyön

Mitől szép a karácsony? – erre és az ehhez hasonló kérdésekre kereste a választ az a néhány fiatal, aki rövidebb-hosszabb utat megtéve – Barótról, Bölönből, Csíkszeredából és Székelykeresztúrról – érkezett a sepsiszentgyörgyi egyházközség tanácstermébe még 2006. december 15-én. Advent és a karácsonyra való készülődés volt a témája az itt tartott két és fél napos egylettalálkozónak.

A változatos program mellett mindenki számára jutott idő feltenni kérdéseit, hogy azokat közösen megbeszélhessük. Így derült ki az is, hogy a hó hiánya sokakat bosszant, de attól a karácsony lényege nem változott. Megtartotta eddigi jellegét, és a szeretet, az egymásra figyelés ünnepe maradt. Megfogalmazódott az is, hogy jó, hogy bár egyszer van egy évben, így legalább mindenki szakít időt a családjára, a barátaira. Nem ártana, ha a szeretet lángja ugyanúgy égne egész évben, mint karácsonykor.

Az egyletesek sajnálják, hogy rohanó világunkban nem jut elég idő felkészülni az ünnepre. Gyakran külsőségekbe kapaszkodunk, és innen várjuk az ünnepi hangulatot, elfelejtve, hogy lelkünkbe kellene adventet, karácsonyt teremteni. A kiscsoportos beszélgetésen elhangzott, hogy karácsonykor nem a külső környezeten kell hogy legyen a hangsúly, nem az ajándékok anyagi értéke a fontos (ezt bizonyította az is, hogy a kézműves tevékenységen nagy lelkesedéssel készültek saját készítésű ajándékok barátoknak, családnak, egymásnak), hanem hogy a családok egyesüljenek, s mi mindannyian képesek legyünk figyelni egymásra és önmagunkra.

A közösen eltöltött hétvégét adventi istentisztelet zárta, amely a megszokottól eltérően, az alkalomhoz igazodva „ifjúsági hangvételű” volt.

Ezt követően a fiatalok hátizsákba tették mindazokat az érzéseket, hangulatokat, amelyek a három nap alatt annyira a csoportíai voltak, abban a reményben, hogy segítségükkel olyan karácsonyuk lehet, amelyet a szeretet és a közösségbe-, családba-tartozás érzése leng körül.

A Sepsiszentgyörgyi Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (SDFIE)

Jön a tizedik!

A X. ODFIE Versmondó- és népdaléneklő verseny országos döntőjét 2007. február 23–25. között, Nyárádszeredában tartjuk. Az országos döntőre minden egyletből két személyt várunk: egy versmondót és egy népdaléneklőt.

A szavalók két, szabadon választott verssel jelentkezhetnek. Az egyletet képviselő másik versenyzőnek két népdalt kell elénekelnie: az egyiket teljesen szabadon választja, a másikat a bírálóbizottság jelöli ki, a fellépő által kötelező módon benyújtott 5 népdalcím közül. A tavalyi versenyzők felé az a kérésünk, hogy az idej felépítéshez új népdal-listával jelentkezzenek.

Az előző évek gyakorlatához hasonlóan az is lehetséges, hogy egyleteteket mindkét műfajban ugyanazon versenyző

képviselje, de ezt csak nagyfokú létszám- vagy tehetséghiány esetében javasoljuk.

Az egyházközségi egyletek képviselőinek (jobb esetben a helyi elődöntők nyerteseinek) személyi alapadatait (név, születési időpont) és elérhetőségét, valamint a döntőre szabadon kiválasztott két vers, illetve az 1+5 népdal címét február 5-i határidővel kérjük elküldeni a székhelyi iroda hagyományos vagy elektronikus postacímére (400105 Kolozsvár, 1989. December 21. u. 9. sz.; odfie@unitarian.cj.edu.ro). A bejelentkezőket február derekán külön körlevélben tájékoztatjuk a rendezvény részleteiről. A versenyzők szállás- és étkezési költségeit természetesen biztosítjuk, az útiköltség fedezése a helyi egylet vagy egyházközség vállalit nyomja.

Bár nem tesszük kötelezővé a népviseletet, minden versenyzőt arra kérünk, hogy lehetőségei szerint a fellépéséhez öltözzön abba. A versenyzés méltányossága azt kívánja, hogy a versmondás és népdaléneklés területén szakosodott vagy a

szakosodás folyamatában levő, ún. profi előadók versenyzői jelleggel a döntőn ne lépjenek fel. Tekintettel arra, hogy az egylettagságnak alsó korhatára van, csak a 13. életévüket betöltött ifjak versenyezhetnek. Amennyiben valamely egylet mégis fiatalabb képviselőt küld, akkor ő versenyen kívül, a gálaműsor keretében szerepelhet. A versenyre természetesen várjuk a versmondó- és népdaléneklő verseny elmúlt háromévi kiírásának dobogósait (I–III. helyezettek) is, anélkül, hogy a helyi elődöntőn részt kellene venniük.

A rendezvényhelyszín szálláslehetőségeinek korlátozottsága miatt a versenyzőkön és a választmányi tagokon kívüli érdeklődőknek (kísérők, műélvezők stb.) sajnos nem tudunk szállást és étkezést biztosítani. Így részvételük csak akkor válik lehetővé, ha az előbbiekről magánúton gondoskodnak.

Viszlát Nyárádszeredában!

Sándor Krisztina

Néhány szó a körutakról

Bizonyára alig van olyan unitárius fiatal Erdély-szerte, aki ne ismerné az *egyletes körút* fogalmát. Azt az egy-másfél órát, amikor egy gépkocsinyi ember megérkezik az egyházközségbe, belép az egyletterembe, és széles mosollyal az arcán elkezd játszani, beszélgetni és poénkodni az összegyűlt fiatalokkal. Ezek a pillanatok különböznek a többi egyleti találkozástól, már csak azért is, mert nemcsak megszokott arcok, hanem „idegenek” is részt vesznek rajtuk.

A körutak lényege az, hogy segítséget nyújtsanak az egyleteknek mindazokban a kérdésekben, amelyekre maguk nem tudtak válaszolni. Ha például az adott egylet már kifogyott a jó játékokból, s már nem szórakoztatják őket a régiék, semmi gond, hisz jönnek a körutasok egy sor új és izgalmas játékkal! Ha az adott egylet már

nem talál olyan témákat, amelyeket megbeszélhet, a körutasok majd segítenek ebben is. Általában véve: ha valami gond van, akkor a körút során ezt meg lehet beszélni, s talán megoldást is lehet találni a különböző gondokra. A körút azonban nemcsak amolyan „doki-szerepet” tölt be, hogy mindig csak a gondokkal foglalkozzék, hanem nagyon sok esetben biztatást nyújt a csüggedő egyleteseknek, s hírt visz az ország egyik végéből a másikba. Ilyen jellegű tevékenységek idestova már tíz éve gazdagítják egyleti életünket. Olyan tevékenység ez, amely majdnem egyedi az erdélyi civil szervezetek életében. Éppen ezért erre a tevékenységre joggal vagyunk büszkék.

Az ifjúsági lelkesedés létrejöttével viszont egy egészen újfajta körutazás kezd „felütni a fejét”. Ez a fajta körutazás egy kicsit másabb lesz, mint a hagyományosak, és célja is módosul egy kissé. A „hagyományos” körutak természetesen megmaradnak a továbbiakban is, hiszen rájuk is ugyanannyira szükség van, de mellettük beindul egy újfajta munkamódszer is. Eddig körútjaink kb. másfél óráskak lehettek, hiszen egy hétféle alatt egy teljes

egyházkört kellett meglátogatni, és sajnos nem jutott több idő egy-egy egyletre. Ez nyilván kissé kellemetlen volt, hiszen jóval többet kellett volna ott maradni, beszélgetni, játszani. Az új körutazás pontosan ezt célozza! Ezentúl nem lesz olyan alkalom, amely időhiány miatt félkészre sikerüljön vagy elfuseráljuk a tevékenységet, mert amúgy is késésben vagyunk. Az ifjúsági lelkeszi körutak hosszabb ideig tartanak majd, s egyfajta vezetőképzős hangulatot hordoznak magukban, azaz megpróbáljuk majd közösen megállapítani, hol van szükség segítségre, s mivel lehet az adott gondot orvosolni, illetve új tevékenységi lehetőségeket keresünk majd. Az új körutazási formának az lesz a lényege, hogy segítsünk egymásnak abban, hogy egyleteink működése minél gazdagabb és teljesebb legyen.

Így hát, kedves Fiatalok, akik körutat fogadtok, egy új és – reményeink szerint – hatékony módszerrel bővítjük az eddigieket, amely talán segít egyleti életünk gazdagításában. Isten adjon ehhez nekünk erőt!

Rácz Norbert

Kedves Felfedező Barátaink!

Szeretettel küldjük újabb kérdés-csomagunkat. Túlságosan komoly kérdések lennének? Megtörténhet. De annál tanulságosabbak, hiszen bátor cselekedetekről, elkötelezett emberek példájáról olvashattok, vagy különös, nem mindennapi látogatásokról, meg arról, hogy ki is számunkra a titokzatos Isten.

Legyetek kíváncsiak és kitartóak, hiszen igaz, hogy a tudás anyja az ismétlés, de az is igaz, hogy az édesapja az érdeklődés. Biztatásként hadd elevenítsék fel egy régi állatkerti történetet. A székely gyerek elment a budapesti állatkertbe az édesapjával, és kitartóan faggatta őt a sokféle állattal kapcsolatban. Megállnak a „róka-részleg” előtt, kérdi Pistike: „Édesapám, ez mi?” „Ez, fiam, róka. Ez viszi el a tyúkokat”. Mennek tovább, megállanak a borz előtt. „Ez mi, Édesapám?” – kérdi Pistike. „Ez, fiam, a borz. Ez dülja fel a kukoricást. Egyébként mindenevő, mint a kutya.” Mennek tovább, megállnak a lajhár előtt. „Ez meg micsoda, Édesapám?” „Hát tudod, édes fiam – vakarja a fejét tanácstalanul a székely –, ilyen állat nincs es.”

Karikázzátok be a helyes válaszok betűjét. Vigyázatok: csak a helyes feleletek pontszámait értékeljük – s ez nem feltétlenül a legmagasabb pontérték! Ne hagyjátok „félrevezetni” magotokat!

Izgalommal várjuk válaszaitokat. Legyetek ügyesek! Várnak a nyári táborok – e vetélkedő díjai. Kívánunk mindannyiótoknak sikerekben, örömeben és egészségben gazdag, boldog 2007-et! Isten Áldjon!

A válaszok beküldési határideje: **2007. március 1-je.**

Forgószél

- Melyik évben alapították a Székelykeresztúri Múzeumot?

A. 1946-ban	5 pont
B. 1936-ban	10 pont
C. 1926-ban	15 pont
- Ki védte meg 1916-ban a Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium értékes könyvtárát és levéltárát?

A. Berde Mózes	5 pont
B. Pap Mózes	10 pont
C. Brassai Sámuel	15 pont
- Melyik a helyes kijelentés?

A. Isten számunkra távoli személy.	5 pont
B. Isten számunkra megtagaszthatatlan személy.	10 pont
C. Isten számunkra élő személy.	15 pont

Tükör

Írjatok imádságot szüleitekért – nagyszüleitekért.

Leveleiteket az alábbi címre várjuk:

Fekete Levente
527005 Aita Mare
Str. Főút 349. jud. Covasna

Lapszámunk szerzői: **Adorjáni Gyöngyvér** ny. postatisztviselő, tiszteletes asszony (Ürmös), **Benedek Jakab** lelkész (Segesvár), **Bokor Ágnes** mérnök, grafológus (Kökös), **Ferenczi Mária-Magdolna** agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Fodor S. Sándor** tanár, tanfelügyelő (Székelykeresztúr), **Makkai-Ilkei Ildikó** gy. segédlelkész (Bencéd), **Máté Ildikó** (Homoródszentpéter), **Máté Ilonka** (Homoródszentpéter), **Molnár B. Lehel** levéltáros (Kolozsvár), **Pálffy Tamás Szabolcs** lelkész (Marosszentgyörgy), **Rácz Norbert** ifjúsági lelkész, ODFIE-alelnök (Kolozsvár), **Sándor Zsigmond Ibolya** muzeológus (Székelykeresztúr), **Szabó Magdolna** könyvelő, UNOSZ-elnök, főtisztelendő asszony (Kolozsvár)